



# *Kobieta w świecie i w domu*

## UDZIAŁ KOBIET W POWSZECHNEJ WYSTAWIE KRAJOWEJ W POZNANIU

Powszechna Wystawa Krajowa w Poznaniu, której otwarcie ma nastąpić w maju 1929 r., będzie przeglądem siły i ekspansji twórczej narodu. Wystawa ta winna służyć nam świadectwem przed światem całym, że Polska, mimo wiekowego rozdarcia, mimo niewoli i zaprzepaszczenia oficjalnego imienia jej na terenie życia międzynarodowego, nie przerwała jednak ani na chwilę ciągłości pracy swej i zmudnego wysiłku, a kulturalny i gospodarczy dorobek jej stawia nas w rzędzie państw cywilizowanych, z którymi, ramię przy ramieniu, walczymy i pracujemy wspólnie, dla jednego celu, jakim jest dobrobyt i szczęście ludzkości.

W historii kultury naszej kobieta polska ma swoją trwałą i piękną kartę, której zgłoski pisane są potem jej znoju i krwią męczeńskiego nieraz wysiłku.

Wystawa 1929-go roku, mająca być wyrazem tego, co Polska dotychczas zdziałała, nie powinna i nie może obejść się bez udziału kobiet naszych. Na wystawie tej polka-obywatelka, dzia-

łaczka społeczna, pracowniczka zawodowa i polka-artystka, niby pracowite, mądre pszczoły, zniosą do narodowego ula krople za biegliwie wypracowanego przez się miodu.

Myśl, aby kobieta polska wzięła swój odrębny udział w powszechnej wystawie, została podjęta wspólnie przez polskie Stowarzyszenie kobiet z wyższem wykształceniem i Związek pracowniczy obywatelskiej kobiet.

Członkinie tych dwóch stowarzyszeń, w celu urzeczywistnienia swoich zamierzeń, zwróciły się do Pani Prezydentowej Mościckiej z prośbą o pomoc i poparcie.

Pani Prezydentowa, znana już chlubnie ze swej ofiarnej gotowości do pracy, gdy idzie o dobro Polski, przyjęła łaskawie protektorat nad całą sprawą.

Dnia 2-go października r. b. odbyło się na Zamku pierwsze zebranie organizacyjne, w którym wzięły udział przedstawicielki licznych zrzeszeń i związków kobiecych, stołecznych i prowincjonalnych. Po przedyskutowaniu wielu projektów i planów, został przyjęty projekt, wypracowany przez polskie Stow. kobiet z wyższem wykształceniem.

Plan jego przedstawia się w ogólnych zarysach, jak następuje:

Na wystawie ma być wzniesiony specjalny pawilon kobiecy, zaprojektowany przez kobietę-architekta, w drodze konkursu zamkniętego. Zdołano już uzyskać na ten cel plac w Parku Wilsona, liczący 700 m. kw.

Wystawa pracy kobiecej ma obejmować 9 działów, a mianowicie:

Dział pracy umysłowej, zdobnictwa i sztuki czystej, pracy społecznej, zawodowej, dział regionalny, wychowania fizycznego, gospodarstwa domowego, walki o równouprawnienie kobiet, wreszcie udział kobiet w walkach o niepodległość. Przewodnią myślą, organizujących ową wystawę, jest stwierdzenie, że kobieta

pań, organizujących ową wystawę, jest stwierdzenie, że kobieta stanowi poważny czynnik twórczy w wielu dziedzinach życia naszego kraju. Myśl ową inicjatorce projektu będą się starały wyrazić możliwie jasno i przejrzyście, zapomocą najbardziej charakterystycznych eksponatów oraz tablic statystycznych i wykresów. Te ostatnie zostaną wykonane wyłącznie pod kierunkiem polsk. Stow. kobiet z wyższem wykształceniem, a to w celu ujednostajnienia sposobu ich wypracowania.

Dział umysłowy będzie obejmował wszystko to, co stworzył intelekt kobiety polskiej w najróżniejszych dziedzinach życia; rozpada się on na sześć pododdziałów i reprezentować będzie:

1) Piśmiennictwo kobiece, a więc: beletrystykę, bibliografję, naukę (przyroda, medycyna, prawo), pedagogję, muzykologję, podręczniki szkolne, malarstwo, rzeźbę, architekturę, krytykę.

2) Prasę kobiecą, więc: pisma kobiece, literackie, naukowe, dla młodzieży.

3) Działalność kobiet na terenie instytucyj ustawodawczych i politycznych, projekty ustawodawcze, wypracowane przez nasze posłanki i senatorki.

4) Pracę kobiet w zawodach inteligenckich i stowarzyszenia zawodowe.

5) Kobiety w uczelniach wyższych, statystyka studentek na różnych wydziałach, odsetek dziewcząt, kończących studia.

6) Działalność Stow. kobiet polskich z wyższem wykształceniem.

Pośród dziewięciu powyżej wymienionych działów ogólnych, dział zdobnictwa i sztuki zgromadzi najbardziej typowe eksponaty, jak: kilimy, płótna, hafty, koronki, oraz najlepsze dzieła kobiece w zakresie malarstwa, rzeźby, modelarstwa i t. p., z uwzględnieniem wszystkich kierunków sztuki.

Dział pracy społecznej kobiet opierać się będzie głównie na wykresach i tablicach statystycznych kobiecych stowarzyszeń

zawodowych oraz instytucyj, opiekujących się matką, dzieckiem i młodzieżą (żłobki, ochrony, domy matek, kluby dziewczęce); przytem, gdy chodzi o instytucje, opiekujące się matką i dzieckiem, ma być zaznaczone żądanie, aby praca w nich i stanowiska, od podrzędnych do naczelnych, były pozostawione jedynie kobietom.

W części, poświęconej pracy zawodowej kobiet, przedstawiona będzie statystyka płac (maximum i minimum), z podkreśleniem tezy: równa praca — równa płaca, — bilans liczebności kobiet w każdym zawodzie i t. p.

Dział gospodarstwa domowego ma wykazać znaczenie prawidłowej gospodarki prywatnej w ogólnej ekonomji kraju i nauczyć kobiety, jaką drogą należy zdążać do racjonalizacji gospodarstwa domowego.

Wychowanie fizyczne obejmować ma odpowiednie dla kobiet sporty i gimnastykę, ze zróżnicowaniem rodzaju ich w zależności od zawodu, w którym każda kobieta pracuje, obozy harcerskie dla dziewcząt, ogródki Jordanowskie i t. p.

Dział regionalny uwzględnić ma poszczególną działalność kobiet w różnych województwach; będzie to zarazem dział raczej etnograficzny, w którym, o ile to się okaże możliwe, eksponaty mają być sprzedawane na miejscu.

Kończąc przegląd powyższego planu, należy przyznać, że przeprowadzenie jego będzie wymagało olbrzymiego nakładu pracy i pieniędzy. Inicjatorki imprezy tej zamierzają sfinansować ją:

1) zapomocą subsydjów, które podobno zostały już im przyznane przez czynniki miarodajne,

2) zapomocą sprzedaży wybitych specjalnie na ten cel żetonów, w cenie 1 zł. i 5 zł. Panie obowiązują się nosić stale żetony te, przypięte do sukni. Gorliwa i pomysłowa propaganda dążyć będzie do możliwie najszerszego rozpowszechnienia ich wśród kobiet polskich.

... do możliwie najszerszego rozpowszechnienia ich wśród kobiet polskich.

Co się tyczy pracy, niezbędnej do przeprowadzenia tego, tak pięknie i wszechstronnie obmyślonego, zamierzenia, to, oczywiście, musi być ona ogromna, szczególnie ze względu na stosunkowo krótki czas, dzielący nas od dnia otwarcia wystawy. W pracy tej winny wziąć udział liczne rzesze naszych inteligentnych i wykształconych kobiet

Organizacje wojewódzkie, które już się ukonstytuowały, pozostają w stałym kontakcie z głównym komitetem kobiecym, rezydującym na Zamku w Warszawie.

Wierzę, że wszystkim polkom zależy gorąco na tem, aby udział ich w Powszechnej Wystawie Krajowej wypadł jaknajokazalej i zaświadczył chlubnie o żywej i twórczej roli, jaką kobieta polska zajmuje w rozwoju kulturalnym naszej Ojczyzny. Skoro tak, niechże zgłaszają się do pomocy: mieszkające na prowincji—do komisji wojewódzkich, warszawianki—do komitetu głównego na Zamku.

Nie zwlekajcie, czas nagli!

*Róża Czekalska Heymanowa.*